

Sorin LANGU*

O FAMILIE DE BOIERI DIN NORDUL ȚINUTULUI COVURLUI

A family of boyards from the north of Covurlui County

Abstract: The paper analyses the first documents about the landlords that lived in the area of Covurlui. The first family of boyars was that of the Cernats; they were the owners of more than 30 villages and of vast territories in the Northern Covurlui. During the time of Stephen the Great (1457-1504), Șteful Cernat was one of the members in the council of the voivod. He bought several more villages, thus increasing his feudal domination.

Keywords: Cernat ploscarul, Șteful Cernat, Brateș, Foltești, Petru Rareș.

*

Spațiul gălățean a fost vitregit de istorie așa că sursele istorice sunt deseori incomplete și fragmentare. Coridor de tranzit pentru nomazi, dovadă tumulii încă prezenți pe teritoriul Județului Galați¹, zona începe să-și revină după întemeierea Moldovei și mai ales după ce sudul Moldovei intră sub autoritatea domnilor suceveni. Ceea ce ne propunem este să prezentăm nordul județului prin prisma documentelor de cancelarie emise în secolul al XV-lea.

Un prim document este datat 6 iulie 1438, este emis de cancelaria lui Iliăș și Ștefan la Vaslui² și prin el i se întăresc pisarului Mihai Oțel mai multe seliști pe apa Corodului (Seliștea lui Stan Sârbul, Movila Corodului, Seliștea Sârbilor ș.a.) și pe apa Oancei (seliștea Stoenesti). Aceste sate sunt pe apele din sudul podișului Covurlui, dar în zonă este și mult pământ pustiu: „și de la Movila ce Mare până la gura Corozăului, pe de amândouă părțile, încât ar pute să-ș așeze sate cu cotunurile lor și să aibă și fânațe”. Al doilea document este datat între iulie 1438 și august 1442³, emis de aceiași voievozi, întărește satele dăruite în documentul anterior și acordă altele noi: unele în zona Berheciului, Județul Bacău, unde are acum casa, pe Siret, în zona Tutovii, și în zona Corodului, unde a avut casa. Se pare că boierul nostru avea casa în nordul județului, dar apoi, urcând pe scara ierarhică, se mută în zona Bacăului. Grămătic (pisar), adică scria actele la început, ajunge chiar în Sfatul

---

* Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Galați; langusorin@yahoo.com.

¹ M. Brudiu, *Lumea de sub tumulii din sudul Moldovei. De la indo-europeni la turanicii târzii – mărturii arheologice*, București, 2003, passim.

² *Documenta Romaniae Historica* (în continuare DRH), A, I, doc. 185, p. 262

³ DRH, A, I, doc. 186, p. 263.

Domnesc⁴, iar nepotul său de frate ajunge un boier de încredere în Sfatul lui Ștefan cel Mare⁵.

În 15 iulie 1448 este emis al treilea document care ne interesează, prin care Petru voievod le întărește lui Cernat Ploscarul și fratelui său, Șteful, peste 30 de sate, seliști, prisăci și locuri de sat⁶. Din același document aflăm și unde își aveau casa boierii noștri, și anume Cernătești, pe Geru, actualmente Comuna Smulți. Printr-un document din 6 martie 1443 Cernat era deja membru al Sfatului Domnesc înainte din 1443⁷, ploscarul fiind un subaltern al marelui paharnic⁸. Acest document, foarte important și pentru faptul că este primul emis de către Ștefan al II-lea în asociere cu fratele său, Petru al III-lea, spune că anterior domnul Ștefan al II-lea întărise un sat vândut lui Mihul pisar „înaintea noastră și înaintea boierilor noștri”, printre care este menționat și Cernat Ploscarul, ceea ce ne face să credem că făcea parte din Sfatul Domnesc de atunci.

Revenind la documentul din iulie 1448 aflăm locurile întărite de domnitor fraților Cernat, aflate, în mare parte, în nordul ținutului Covurlui. Din enumerarea din document observăm că ele se concentrează în mai multe zone: pe teritoriul comunei Smulți, drumul Siretului, arealul Foltești – Fârțânești – Târgu Bujor, triunghiul Valea Mărului – Mândrești – Corni, drumul Prutului, arealul Grivița-Călmățui.

Zona/areal	Nr. Sate	Procent
Smulți - Drăgușeni	8	23,5
Siret	6	17,5
Foltești – Fârțânești - Târgu Bujor	10	29,5
Valea Mărului – Mândrești – Corni	3	9
Prut	2	5,75
Grivița- Călmățui	2	5,75
Altele	3	9
Total	34	

Putem vorbi de 3 areale preferate: Smulți – Drăgușeni (Cernătești, pe Geru, com. Smulți, Gorunești, la obârșia Gerului, mai jos de Cernătești, Milești, azi în

⁴ N. Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova în secolele XIV-XVII*, București, 1971, p. 282; DRH, A, I, doc. X, pp. 431-432, document datat 15 septembrie 1447, emis la Târgu de Jos, falsificat de călugării de la Mănăstirea Neamț.

⁵ Stoicescu, *op. cit.*, p. 282.

⁶ DRH, A, I, doc. 280, pp. 398-399.

⁷ *Ibidem*, doc. 225, p. 315.

⁸ Stoicescu, *Sfatul Domnesc și marii dregători din Țara Românească și Moldova (sec. XIV-XVII)*, București, 1968, p. 278.

Smulți, loc de sat între Milești și Frățilești, seliștea Frățileștilor, lângă Smulți, Pâtcăești, sat Fundeanu, com. Drăgușeni, loc de sat între Motoșești și Vitezești, loc de sat după Vitezești, sat Fundeanu, com. Drăgușeni Smulți, pe Suhurlui), Foltești – Fârțânești – Târgu Bujor (Flămânzi și gârla Flămânzilor, pe Prut, lângă Foltești, Iezerul Covurluiului cu gârla, în Foltești, seliștea Comîneștilor, la gura Cneajei, lângă Umbrărești, inclus în Tg. Bujor, seliștea Folteștilor, seliștea lui Fâlfoi, com. Umbrărești, Tg. Bujor, seliștea lui Radu și Radici, în Fârțânești, seliștea lui Mânea, pe Covurlui, lângă Umbrărești, Tg. Bujor, seliștea Șcheilor, în Fârțânești, seliștea Dumii, Toncești cu gârla lângă Brateș⁹) și drumul Siretului (Blăjari și Merești, pe Bârlad, Blăjari contopit cu Ivești, pe valea Călmățuiului, lângă comuna Tudor Vladimirescu, Mănăstirea de la gura Bârlăjiței, la Blăjari, ocinele Liești, sat pe Bârlad, Gârlești, sat pe Bârlad, Tălăbești, lângă T. Vladimirescu.). Este, se pare, unul din cele mai mari domenii boierești ale secolului al XV-lea¹⁰.

O parte din aceste sate și seliști apar într-un alt document emis de cancelaria domnească a lui Ștefan cel Mare la 24 septembrie 1468¹¹. Satele, seliștile, locurile de sate, fântânile etc. întărite de actul domnesc se află în trei areale: nordul Județului Galați (Cernătești, Motișești, seliștea lui Tatul, poiana de la Deochiați, Rădicești, seliștea de la morile de la Prut - „unde a fost Fara”, viitorul sat Ferești¹², jumătate din iezerul Covurlui și jumătate din gârle), sudul Județului Vaslui (Fântâna Călugărului, horodiștea de la Bogdana, moara de pe Smila, loc pustiu pe Smila, loc de moară la Bucoveni), Județul Suceava (Rușciori, Ungurașii, jumătate din Răuseni, seliștea unde a fost tătarul Petir și poiana). Se observă că majoritatea satelor se află în nordul Județului Galați, unde se aflau și restul posesiunilor familiei Cernat. O parte din noile achiziții sunt preluate de la celălalt mare boier Mihail Oțel, mai precis de Herman, nepotul său de frate, care vinde pentru suma de 75 de zloți satul Motișești, seliștea lui Tatul și poiana de la Deochiați.

Aceste posesiuni ca și originea personajului contribuie la numirea lui Șteful Cernat (Cernătescu) în Sfatul Domnesc. Primul document în care apare este un document din 1468¹³ prin care se întărește Mănăstirii Putna jumătate din satul Maneuți, iar ultimul este datat 3 septembrie 1473¹⁴; în toate apare ca boier fără dregătorie.

---

⁹ Seliștea Dumii și satul Toncești nu sunt pe lângă Tudor Vladimirescu, ci pe Brateș conform P. Păltânea, V. Țurlan, “Din toponimia Bălții Brateșului”, *Anuar de lingvistică și istorie literară*, tom XXXI, 1986-1987, A. Lingvistică, p. 353.

¹⁰ C. Apetrii, *Reședințele boierești din Țara Românească și Moldova în secolele XIV-XVI*, Brăila, 2009, p. 243, nota 47.

¹¹ DRH, A, II, doc. 154, p. 225.

¹² P. Păltânea, V. Țurlan, *op. cit.*, pp. 347-348.

¹³ DRH, A, II, doc. 155, pp. 228-229.

¹⁴ DRH, A, II, doc. 192, p. 288.

Legat de familia Cernat, o ipoteză interesantă este că „Răreșoia”, mama lui Petru Rareș, se trage din această familie, ipoteză sprijinită și pe meseria de bază a lui Petru - negoțul cu pește¹⁵. Mărturiile sunt în acest sens destul de precare: câteva documente care atestă meseria anterioară domniei (negoțul de pește) și o legendă relatată de Moise Pacu cum că voievodul moldovean s-ar fi născut într-un sat, dispărut între timp, aflat în fața Vadului lui Isac¹⁶; informația profesorului gălățean este însă tratată cu circumspecție chiar de dânsul, fiind preluată din legendele locale. În același timp frații Cernat, se pare, se află la baza unei familii care dau ulterior oameni iluștri cum ar fi generalul Alexandru Cernat¹⁷. Vom reveni la familia Cernat într-o discuție despre începuturile Galațiului.

---

¹⁵ I. Toderașcu în *Petru Rareș*, coord. Leon Șimanschi, București, 1978, pp. 51-2; o discuție largă și la C. Rezachevici, *Cronologia critică a domnilor din Țara Românească și Moldova, I, secolele XIV-XVI*, București, 2001, pp. 557-560.

¹⁶ Moise Pacu, *Cartea județului Covurlui*, București, 1891, p. 82, nota 1.

¹⁷Ș. Orășcu, “Generalul Alexandru Cernat și ascendenții săi”, în *Danubius*, VIII-IX, 1979, pp. 209-218.